

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 Hónaponta díjért: 15 fillér
 Féléves díjért: 75 fillér
 Éves díjért: 140 fillér
 Egyes szám ára: 12 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivételként
 ünnepnapokon és szombatnapokon.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-utca 8.
 A szerkesztőség kéziratok vételére
 adására vagy megőrzésére
 vállalhatók.
 Előfizetők és hirdetősek a kiadó
 hivatalhoz forduljanak.

XIII. évfolyam 230. szám. Nagyváradi Vasárnap, 1917. október 7.

Katolikus autonómia: most vagy soha.

Ami után hetven év óta vágydunk, végre nemcsak utban van, hanem itt áll a küszöbön. Az államszocializmus lett program a kormányzatban s ennek kényszere viszi be mindenüvé a demokratikus érvényesülést. Ezt az áramlatot az egyház is megérzi, annál inkább, mert maga az egyház alapítása, alapvető tanítása, szervezése, a hirdetett testvériség és egyenlőség az ember egyéni értékének felemelése: tiszta demokrácia.

Az elnyomottak a hatalmasok ellen való megvédése, az első századok nagy harcai keresztény eszmékért, az állam és egyház között lefolyt harcok a demokráciát jelentették a zsarnokság világnézetével szemben.

Az autonómia a jövőbe való tekintés, az energiáknak a jövő számára való biztosítása. Minden késedelmezés ellankasztaná, elkedvetlenítene a híveket. Az nem ok a mai állapotnak a tolerari possessió, hogy másutt nincs autonómia, a királyi főkegyuri joga speciális intézmény, mert miért ne lehetne a magyar szellemben is restauráló gondolat, amelyet külföldön is utánozhatnak.

Katolikus autonómia alatt tehát helyesen azt értjük, hogy az alapvető és a hívek választott képviselői közül azon katolikus vagyoni és lelki ügyek, amelyek eddig a kormány kezelt öfelségének a királynak legfőbb kegyuri joga révén. Amint az apostoli királynak kegyuri joga is az egyház hierarchiájától származik, úgy az autonómiai képviselők joga is attól veszi eredetét, az alapvető és a nép a választás által kijelöli a maga képviselőit. Az

egyház hierarchikus szervezeteinek séthetlensége az autonómiának szigorú előfeltétele.

Ezt az igazságot az autonómiai megvalósítás nem is homályosították el. Már I. Ferenc Józsefnek 1895. november 29-én kellett elhatározása, amelyben az autonómiai szervező kongresszus egybehívását engedélyezte, világosan meghozta hogy a kongresszus a római katolikus egyház hierarchikus szervezete szigorúan szervező elött legyen. Az 1896-1902. évi kongresszus lelkiismeretesen alkalmassá vált az egyház örök szervezeteiben a régi és a új minden hivatalos kijelentés félreérthetetlen hangsúlyozta.

Az autonómia megteremtésével a magyar katolikus egyházat, ha helyesen fogjuk fel annak természetét, fogalmát és célját, de romboló hatással lenne, ha hibásan meggyártó. A katolikus autonómia nem jelentheti a hívek önszervezésének önkormányzati jogát egyházi ügyekben. Ilyen autonómia nem ter meg az egyház jogainak felvevő feladatát, mintha az autonómia az Egyháznak lelki eredetű hierarchiája felett állna, maga alapítását meg hatá köztelenen ügyekbe is vonatkoznak, a melyek világosan a lelki ügyek, a melyekre másnak, mint a papoknak befolyása nem lehet.

A magyar papoknak minden dicsőre len felül álló, törhetetlen egyházi érdeke a papoknak és a híveknek a püspökökkel való tántoríthatatlan ragaszkodása ellenáll minden jöklésű tévedésnek vagy rosshi szemű igazságtalanságnak az egyház lelki alkotmányával ellenkező követelésekre nálunk tonki sem kapható.

Saját életrevalóságunktól, összetartozásunktól s öntudatos miveltünkől függ most, hogy az annyiszor pihenőre tett autonómiát egyházunk és híveink javára véglegesen megalkossuk. A különben oly édvő 1847-48. évi törvényhozás a katolikus egyházzal mint hálaállan fia viselkedett. Először is megfosztotta államváltás jellegűtől. Ez csak úgy lett volna méltányos, ha viszont az állam is lemondott volna arról a befolyásról, amelyet addig a katolikus egyház egyben

gyakorolt. Levette róla püfőgő kezét, de nem adott neki szabadságot. Sárkány Miklós bakonybeli apát kérte az országgyűlést, hogy halgassák meg előbb a katolikusokat s utána határozzanak. De hiába. Ezért a püspöki kar feltárjastást intézett a királynak, hogy, miután az állam megszünt katolikus lenni, a főkegyuri jogot s Felsége ne a felekezeten kormány, hanem a világtól álló egyháziaktól álló bizottság utján gyakorolja. A feltárjastás nem lett eredményes a kormány a püspöki karnak egy másik, az autonómiát sürgető kérvényét, mint elkészített, ad a ta tette.

Azóta hiába hílék sörgősnak az autonómiát Eötvös József báró, Deák Ferenc s hiába ígérték az egymást váltó kormányok, az autonómia csak elűdt, míg végre az első kormány ismét kezébe vette, kidolgozta a törvényjavaslatot s azt most az új kormány is beárjasteni ígérte.

Az idők kereke óriási esikordulással, melyet milliók halálhőrgése és százmilliók jajszava, rengeteg vér és könnyözön kísér, nagyot fordult, olyat, amelyet az ember még nem ért meg. Lehet, hogy az éven át harchoz és romboláshoz szokott emberiség esztelen dühében neki fog esni mindazon szellemi javaknak, emberi értékeknek, amik a világháboru vérözönéből megmaradtak.

Szellemi téren, az erkölcsi világ harcmezőin lesz a nagy döntő mérkőzés a világosság és sötétség, a jó és rossz, az igazság és a hazugság között.

Mi lesz az igazság letéteményesével, a világosság hordozójával, Krisztus egyházával ebben a harcban, ha hívei nem lesznek szervezettek egy minden katolikus embert egybeölelő szervezetben, amely-

Markovits és Weinberger cégnél, Bémer-tér.
 Modell blousok óriási választékban és rendkívüli olcsó árban, valamint selymek szövetek és mosó kelmék méterenkénti olcsó eladása megkezdődött.

Allandó újdonságok kész női confection alsó szoknya, miedervédő, kész fehérneműek, harisnyák, nap- és esőernyők kaphatók. Szabóműhelyében rendelésre a legjobb női ruhák készülnek. Telefon 11-09.

Egyes szám ára 12 fillér.

nek tagjai a vallásnak és javainak védelmét, a katolikus vagyon megőltalmazását nem a papok dolgának, hanem a saját legszentebb érdeküknek tekintik, amint ez megvan a felekezeteknél éppen az autonomia következtében?

Nem várhatunk még egy évtizedig. Eleget vártunk, eleget ígérték, most ide az autonomiával! Fizesse meg az állam az 5 sok évtizedes becsületbeli adósságát.

A katolikus nép, — intelligens-

sek és az egyszerű hívők — most hallatta szavát és tömörüljön az autonomia megalkotására, mert ha most nem válik valóra hetven évek álma, törekvése, célja, akkor mi elveszett emberek vagyunk s méltók, hogy örökké szenvedjük élheterflenségnk gyászos következményeit. De bizzunk magunkban, hiszen királyi ajkák és kormányprogramok ígérték azt, hogy feljön végre a mi egünkre a nap.

Lajos dr. kir. tanfelügyelő helyett Császár Nándor h. tanfelügyelőt találjuk, aki így felelt kérdéseinkre:

— Igen, olvastam a Tiszántul cikket s magam is helytelen. Magbeszélőket folytattunk a szennyirodalom terjedésének megállítására s valószínűleg a közel napokban felterjesztést intézünk a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. Az iskolákat már utasította Vasady Lajos dr. királyi tanfelügyelő, s nemcsak a teljes erővel megindul a védekezés a rettentő csapás ellen, mely a ponyvirodalom kiirtásával érte az ország fiatalját. A nagyváradi községi polgári iskola tanfelügyelője Molnár Béla javaslatára felterjesztést intézett hozzánk, amelyben a ponyva és pornográfia elleni sürgős intézkedéseket kér. A rémregények és a ponyvatermek eliktása lesz az első lépés, amelyet az árusítás megfékezéséért kérjük a rendőrségtől. Súlyos, ami az ifjúság megmérgezésére köztörténelem.

A gyermekbűnösöknél felismerődött bűntények szereplői, a fiatalok büntetettek, — mint valóban költők, — jórészt a mozi s a ponyvaregényekre hivatkoznak, mikor a bíróság kérdi tőlük: „Honnan tanultad ezt a furfangot?” Mind asszal védekeznek, hogy „olvastam egy könyvben”, amit az utolsó volt vagy a trafikban szótak rá. A legutóbbi Buda-téle betörési terv tettezzel a rács kifűrészelését utasítatva szerint akarták végrehajtani s otthon próbarás-polyozást végeztek saját ablakrácsukon.

Egy tanár költő vallotta, hogy jobb fajta gyereknek is tömegesen talál pornográf és ponyvaregényt, amelyekben hajszálmérésű gaztettek írását olvashatja a fiatal gyermek s kedvet is kap rá, mert „olyan könnyű az egész”.

Egy rendőrtisztviselő felháborodással beszélt arról, hogy mit vesznek a gyermekek az otthon kicserült vagy lopott pénzén: ponyvaregényeket, Nick Cartert s ezeket feljók. De nemcsak a rikkanások és trafikok árulják ezeket, hanem előkelő könyvkereskedők is, akik a szeméttel bevitték a hajdan tisztas kereskedésbe. Leszűrt fájjal tárnolyog oda be a kis diák, markában szorongatva a lopott öt koronát s egy pornográf munkát kér. Ha a könyvkereskedő jőember vagy igazán tisztességes kereskedő volna, megadná a kívánság teljesítését s ezzel megmentené — kirábeszéléssel — a zülléstől a gyermeket.

De melyik teszi ezt? Melyik mutat utat a pornográfiára és a fiúnak és lányának, melyik mond két jószó, értelmesszót nekik, hogy ne tegyék tönkre testi és lelki tisztaságukat s életüket?

S hol a szülő, aki vigyáz gyermekére, bizalommal óvja, de ellenőrsi is a feltett gyermekéletet? Hol a szülő gondos asszony és győre keze, mely kitépi a rongy irodalmat a gyerek kezéből s megfitymít nemcsak a gyermeket, hanem azt is, aki eladta a mérget? A szülők rendezéseink nagytekari-

A szennyirodalom áradása ellen.

Vass Bertalan dr és Császár Nándor nyilatkozatai.

Nemrégiben jelent meg az a cikkünk, amelyben beszámoltunk arról, hogy mit olvasnak Nagyváradon. Az eredmény szomorú és lesoványító volt, há tákra kőslapokat szűltetésünk. Szémtalan helyeslő birtatást kaptunk különböző oldalról, hogy folytassuk megkezdett akciókat s egyrészt a hatóságot ne hagyassuk kötelesség teljesítésére, másrészt az iskolán belül igyekezzünk gátat vetni a szennyirodalom beáramlásának. — Azóta Sándor László, a tudapesti főkapitány rendeletet adott ki a vallás, erkölcsöt, szemérmest sűrű nyomtatványok és képeslevelezőlapok ellen. Azt mondja ezekről a diktánytósadókba és egyéb sajtótermékeket árusító üzletekben hemseggő kis piszkozatról, hogy különösen a harcoló manó vagy onman érkező katonák, továbbá a serdülő ifjúság lelkeire hatnak méltatlanul. Ez a főkapitány tehát érti a dolgot.

Aki nem mint alvajfór magy végig Nagyvárad utcáit, az tudja, hogy ennek a főkapitánynak igaza van, s aki annyit könylt a pszichológiához, mint a tyúk az ábecéshez, az asszal is tisztában van, hogy a kis emberkéket rettija a ponyva s ezeket védeni e méltal ellen indokolt és sürgős. A kirakatokban mesztelen és a szeméttel életet megjelenítő ocmány képek „művész lapok” takaró alatt, (most minden moosokra azt teszik rá), az utcákon a rikkanatoknál Tom Plok, Nick Carter, Bagó Józsi, Sobri Jóska, Vénusz Könyvtár.

Természetes, hogy a Népszavának nem tetszik ez a rendelet. Igen, s is konstataálja, hogy sok izlésteleniséget produkálnak a képes levelezőlapokkal, de gyanosan csodálkoszik azon, hogy a budapesti főkapitány nagy elfoglaltsága mellett, ráér ilyen hiábavaló dolgokkal is foglalkozni. Értjük, értjük ezek köztül az ocmány kis lapok köztül nem egy a Népszava Conti utcai műhelyéből reptül világgá. Az üzlet — üzlet s a Népszava azt véli, hogy lit a „művészet”

forog vesselemben, mert „a klerikálásoknak sok mindent nem tetszik”

Ha tudná a Népszava, hogy millió és millió tisztességes, jólelkű erkölcsös ember él Magyarországon, akiknek nem tetszik az effajta „művészet”!

Megtisztelő ráuk, erkölcsös, tisztességes emberekre, hogy a Népszava, ha az erkölcsi piszok ellenességét keresi, mindig ráuk talál, de ha egy közérdekes intézkedés azt az erkölcsi piszokot tüdől, m'adig szemben találja magát a Népszavával, amely a kultúrát, haladást, közegészségügyet folyton emlegeti, de felborolja esőrt, amint a legpiszkozabb lélek és erkölcsrontásnak ületét érinti az intézkedés.

Megkérdeztük Vass Bertalan dr tanterületi főigazgatót, hogy az iskola hogyan védekezik a mindjobban terjedő pornográfia és ponyva ellen. Vass Bertalan dr főigazgató ezeket mondta:

— Tudom, hogy a szennyirodalom nagyon elterjedt s rávetette magát a fiatalokra. De ez ellen a tanulólifjúság megvédése érdekében épp oly erős védekezést létesített a tanügyi hatóság. Van rendeletünk arra, hogy az ifjúságot hogyan óvjuk meg a méltalról s azt a rendeletet végre is hajjuk szigorúan, kímélet nélkül. Felügyelőnk arra, hogy ez a lelketlen üzletességből eredő méltal be ne hatoljon az iskolák falai közé s azt rajtakapjuk, hogy ilyen könyveket olvas, terjeszt azt szigorúan megbüntetjük, sőt ki is csapjuk az iskolából. A rendőrhatalóságnak volna elsősorban kötelessége ezen nyomtatványok árusítását megakadályozni, aminek már ideje is volna. Azután a szülők feladata a gyermekek lelkét elkészíteni a védelemre s a kísértés visszautasítására. A szülő ház tegye meg ugy kötelességét, mint az iskola s akkor nem lesz baj. Otthon kell megragadni a bajt.

A királyi tanfelügyelőségénél Vasady

„GLOBUS” MŰINTÉZET NAGYVÁRADON

NAGYPIAC TÉR
KUGLER-HAZ

KÖ- ÉS KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET ÉS VONALAZÓINTÉZET
ÜZLETIKÖNYVEK GYÁRA

MŰVÉSZI KÖNYVKÖTÉS
IZLÉSES NYOMTATVÁNYAI ELSŐRANGUAK
KITŰNŐ ÜZLETIKÖNYVEK

TELEFON: 49.

INTERURBAN.

PAPIR, IRÓSZER ÉS IRODAI FELSZERELÉSEK NAGYKERESKEDÉJÉBEN A LEGOLCSÓBBÁRAK.

lélet gyermekét a székelyében, szobájában és rejtékhelyein a vigyáznak rájuk szünetlen-szakadatlan: a szennyirodalom most kiadott erre a szűrt erkölcsű városra, zsova belér, ott elreppolja a drága, a szép, a féltett, a nagyserű, de szerge gyermekéletet.

Az aradi vértanúk gyásznapja.

Hazafini érzéssel és méltó kegyelettel üdvözölt az aradi 13 vértanúk emlékének Nagyvárad város hazafias polgársága, tegnap d. e. 9 órákor a Szent László templomban, a díszöltött vértanúk kivégzésének 68 ik évfordulóján.

A templom hajójában volt felállítva az égőgyertyákkal, koszorúkkal és virágokkal övezett díszes ravatal, melyet koszorúkkal Janussek Károlyné és Nádasz Lászlóné láttak el, Czira Kálmán és Jelinek Ferencné pedig a ravatal díszítették virágaikkal. A ravatal előtt a 13 hős honvédtábornok arcképe volt látható égő gyertyák között.

A miatt dr. Lestyán Endre plébános vezette le a gyászszert, Halmos András kántor pedig régi szép egyházi énekeket adott elő.

Mise végén a Hymnusot velle együtt a résztvevők felállva énekeltek.

A gyászistentiszteleten ott voltak többek között: Lukács József h. polgármester, dr. Buzsáky Alajos ny. kir. kath. jogtanácsos, dr. Keresztény Elek elnök vezetésével küldöttség volt részét zászlójuk alatt, továbbá Diósy Ferenc, Hanszki Tivadar, Barza József, Kátona Mihály, Kelemen Béla, Kiss Dávid, Kiss Sándor, dr. Keresztény Kálmán, Korosmáros László h. iskolai igazgató tanítványival, Komáromi Ignác, Kovács János ny. járásbíró, Láng József, Lovász János, Máthé András, Mokry János, Maricskó János, Pogány Menyhért, Pintér Mihály, Szabó Imre.

A szert mise után Mokry János, Kátona Mihály, Maricskó János és Szabó Imre megkoszorúzták Nagy Sándor honvédtábornok emléktábláját és Szacsavay Imre szobrát.

Az aradi vértanúk halálának évfordulója alkalmával a Rullkovszky-temetőben a fő-reáliskola önképzőkörre tegnap emlékünnepélyt rendezett. Az ünnepélyre kivonult az egész iskola tanulóifjúsága a tanári kar vezetése mellett, a menethez a közönség köréből is számosan csatlakoztak. Az ünnepélyt a Himnusz hangja nyitotta meg, az ünnepi beszédet Magyary Endre VIII. o. t. mondta. A Rullkovszky síra Steiner M. VIII. o. t. helyezett el az ifjúság díszes koszorúját. — Medgyesi Nándor Barza Apotheosisát, Kálmán Lajos Ábrányi „Tiszahárom” című költeményét szavalta el igen hatásosan. Asulán Vértessy József VIII. o. t. mondott igen szép beszédet, mely után az ifjúság énekkar előadta a Szózatot a sz. ünnepély véget ért.

Női kabátok

Leány kabátok

Gyermek kabátok

Velour kalapok

Látogatás

Tisza István grófnál a lövészárkokban.

Egy fővárosi újságíró meglátogatta gróf Tisza István ezredesét a lövészárkokban. Látogatásáról többek közt a következőket írja:

Legközelebbi felutól, amely tizenhárom hétnapig országon uralom alatt állott, még négy óráig kell lovagolni ehhez a hegyhez, amelynek a hátát a kettős honvédtáborok megszállták. Az út ószerdén vezet át. Békében ez nagyserű vadászterület lehet, de most magyar népfelkelők vágják az erdőt, csinálják az utat a hegybe épűgy mintha ottiban a megküldés dolgozának. A reggeli szürkületben a köd leszáll a hegy csúcsára és az egyik hegyet a másikkal összekötő fersik olyan, mint egy sziget a tengerben. Ezek a keresztikus csataterék a kühöly román püspökség tulajdonai és a magyar huszárok úgy védik azt a kühölyi doberói fersiket, olyan hűen és lelkesen, mintha Debrecenre kellene fedezniük saját testükkel.

Velük szemben van az oroszok vonala és szabad szemmel is látható. Ahci a távol sűg legnagyobb, ott ezer vagy ötszáz méter, ahol legkisebb ott hatvan nyolcvan méter. Majdnem eltűntünk ebben a sűrű és erdőben.

— Az Isten szerelmére, hová? — szól ránk hirtelen egy asszados, aki kibújt a ferdékből.

A híd egy útra vezet, melyen a követ kezd felrész van:

Tisza gróf itt fedeztet.

Most új lövészárkok jönnek, ezek már a kettős huszárok. Eriksen hantolt sírok, tegnap egy buta arapnell egyorvágóit két szegény huszárt.

Megtaláltam Tiszát a harcúterem, a lövészárkokban ferdéket. Mikor meglátta, az engem kísérő Wertheimstein lovag főhadnagyt, így szól:

— Isten hozta itt mizálunk, a harcúterem, a lövészárkokban.

Mikor a főhadnaggy jelentette, hogy hadudóltó érkezett a sajtóhadiszállásról, megkérte a főhadnagyt, hogy mutassa be.

Tisza ezredesi egyenruhában magasabbnak látszik, harcosabb, mint polgári öltözetben. Új, földszürke egyenruha volt rajta. A fején kis huszársapká, ellenző nélkül. Tisza bluzán négy szerező kitüntetésű csalag van, ritka és értékes csoportosításban.

A Szent István rend gyémántos nagy keresztjének szelge, a hatvan és ötven éves jubileumi emlékérem és a polgári vaskereszt másozostályának szelge. Tisza vasszegekkel szegélyezett nagy legénységi bakkaacsot hord, karcsu derekán, bőrv bajonatt nélkül, a kezében hogymászó bot.

— Kibírod a kegyelmes uram a harcúteri

kosztot, elég jó e a gyomrod? — kérdezte egy bizalmas.

— Oh, kétszer voltam magyar miniszterelnök — válaszolta az ezredes.

A legelső vonalban fogadott bennünket katonái között.

— Legyen szerencsém — mondotta nekem — mikor arra kértem, hogy adjon engedelmet, hogy melléje szegődhessam. — Most járom be a tábori őrszemeket, nagyon jól esik egy ilyen séta az árkokban. Együtt elindulunk az ellenségűtől alig pár lépésnyire.

Odaérünk az egyik őrhöz, majd egy fess, fista), hatalmas emberrel találkosunk, aki katonásan jelentkezik, majd bemutatkozik.

— Tisza György zászlós alázatosan jelentkezik.

— Kálmán csémnek egyetlen fia — mondja az ezredes felém fordulva.

Tisza legközelebbi vérrokona az első vonalban teljesít szolgálatot.

— Azt az akadályt megcsináltad-e ott, ahol mondtam? — kérdi az ezredes.

— Igenis, — válaszolja a zászlós.

Del, az ebéd ideje közeledik. Östíják a menársit.

Tisza megrézi a huszárok ebédjét. Szerde van, a konzervnap.

— Jó az ebéd? — kérdezi az ezredes.

— Jó, válaszolja a huszárok.

— Tészta van e?

— Van.

— Buzalisztból ugy-e? A pulisskát nem sűrítetok vissza.

Az ezredes befejezte szemléjét és végre szűhöz jutok én is és megkérdeszhetem, hogy érzi magát a harcúterem.

— Jól vagyok, semmi bajom sincs. Végre jól eszem és nagyon jól érzem magam. Meggyógyított a sok levegő. Három évig valószággal rabosolga voltam, sokat ültem és őssintén bevallom, már kezdem megérteni ezt az állapotot, de most jól érzem magamat.

— Mikor jött ki Excellenciád a harcúterre?

— Augustinus tizedikén vonultam be, akkor nagy harcok voltak idekint. Sajnos, akkor én nem voltam itt, most pedig csend van.

— Mi Excellenciádnak a programja a harcúterem?

— Magam sem tudom, hogy lesz. Alig voltam itt néhány napig, már hasam kellett mennem a parlamentbe, most október közepén is itt kell hagynom a huszársajmat, mert megnyílik az országűllés, hogy szűtán mi

Ruhaszövetek, mosókelmék, selymek, bársonyok, fehérneműek, szörmék, blousok, harisnyák, kötények, szőnyegek és függönyök! Uri- és női divatcikkek!

CZILLÉR IMRE nagyáruházában.

less, azt nem tudom. Nagyon sok dolgom van. Ha szabad időm megengedi, akkor végigjáróm az állásokat. Politikáról, külpolitikáról itt hála Istennek eső sem lehet.

As ezredessel visszatértünk a fedezékbe ahol még sokáig elszállásoltunk.

Flandriában pergőtűz-hullámok.

Berlin, október 5. A nagytábornoktanács jelent:

Ryugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezérleány nagy hadserege. A flandriai harcvezetésen az a tapasztalat tartó erős maróttusa. Pókapelle és Gheluval között este egyes pergőtűz hullámokká erősödött. Angol támadások nem következtek. Előretörő felderítő osztagokat visszavertünk.

A német trónörökös hadserege. Soissonstól északra a társasági tevékenység erője és szervezete fokozódott. Rimsztól északra franciák előretörése megakadályozott.

A Mass mindkét partján csapatok Bethisconrtól, Forgesnál, Samoguisaxnál és Beonvauxnál betörték az ellenséges állásokba és mindenütt foglyokkal tértek vissza.

Zivataros időjárás korlátozta a repülő tevékenységét. 0) ellenséges repülőket lelőttünk. Müller hadnagy huszonkilencedik győzelmét aratta.

Az angolok visszaverése a Doiran-tónál

Keleti harctér.

Nem volt lényeges esemény.

Macedóniai front.

A tűzrengés harca több ízben hevesebb volt, mint egyébként. A Doiran-tótól keletre egy angol zászlóalj támadást bírt elbizonyosodott visszaverték.

Ludendorff, első fővezérleány.

Rövidesen elkészül a választójogi törvénytervezet.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól) Az Est arról értesül, hogy a választójogi törvénytervezet a legközelebbi napokban elkészül és a minisztortanács elé kerül.

Ha a minisztortanács hozzájárul, akkor Vázsonyi Bécsbe fogja vinni, hogy a király előzetes helybenhagyását kikérje a javaslatához.

A javaslatot az első képviselőházi ülésen beterjesztik. A kormány-nak az a szándéka, hogy még az idén letárgyalják, hogy a választók jegyzékének az összeírása már az új törvény alapján történjék.

Az olasz közvélemény elnöke lemondott.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik, hogy Canossa, az olasz közvélemény miniszter lemondott állásáról.

A német szociálisták interpellációja a birodalmi gyűlésen.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól) Berlinből jelentik:

A birodalmi gyűlés a szociálisták interpellációját tárgyalta. Az interpelláció arról szól, hogy van-e tudomása a kormánynak, hogy a hadseregben a felettesek agitációt folytatnak az Altdutsch politika érdekében és hogy mi a szándéka a kormánynak ez ellen cselekedni?

Ezen interpellációval egy másik interpelláció is kapcsolatos, amely arról szól, hogy a főparancsnokság rendelkezését az egyetemesi és gyűlékezési jog tekintetében egyoldalúan kezelik.

Az interpellációt Ludowig képviselő indítványozta. Kifejti az Altdutsch politika elbizakodottságát. Kijelenti, hogy mi az oka az annyira áldozatra, miért török magukat Kurlandért, Longuyért és Brieyért és miért kockáztatják Németország területi épségét? Népük áldozatai Kurland és Longuy érdekében vannak! "Állást foglalnak azok ellen, akiknek a háborúból hasznuk van és akik anyagi hasznuk kedvéért nem állnak a háború folytatásáért.

Majd az altdutschok régalmai ellen fordul. Németország meggyőződésű és legigazságszerűsége a békét megvárásról nem akarják. Nem akarják újabb kockára tenni létüket hogy veszteségük pótolhatatlan legyen. Kifejti, hogy a hazafias párt (az altdutschok) mielőtt a tervek közzé kerülnek, mielőtt a tervek közzé kerülnek, mielőtt a tervek közzé kerülnek, fejt ki.

Az agitációt a hadsereg körében minden eszközzel a birodalmi gyűlés békésrelációja ellen folytatja.

Stein hadügyminiszter emelkedett szó-lásra. Kijelentette, hogy a hadsereg felvilágosítását a háború kezdete óta folytatták, hogy a háború mielőtt okok a veszteség vissza. Néhány esetben a felvilágosítást helytelenül kezelték, de ebben az esetben mindig megtették a szükséges intézkedéseket.

Ezen beszéd után a birodalmi kancellár távollétében Helfferich államtitkár emelkedett szó-lásra.

Kijelentette, hogy a hadseregben nem lehet terjeszteni a politikát. Az interpelláció tekintetében meggyőző álláspontot foglal el a hazafias párttal. A kancellár nem ért rá, hogy ilyen dologról idjőzzön, és is elegendő lesz a válaszára.

Egyébként a kancellárnak a háború céljai nem tartoznak ide. Ha nincs bizalom a hadvezetés és a birodalom vezetőségével szemben (telkiállításokról: nincs bizalom!) akkor felesleges minden összehozni.

Aztán az államtitkár abbahagyta a beszédet, idegessé lépett a szószóló emelvényről és rövidesen el is hagyta az ülés-termet.

Döntően kisebb interpellációkat tárgyaltak.

Az interpellációk után a szociáldemokrata képviselők indítványt terjesztettek elő, hogy a birodalmi gyűlés mondja ki, hogy ezen ügyben a kancellár véleménye nem egyezik a gyűlés felfogásával.

Az olaszok is nyilatkozni fognak.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól) Baselből jelentik: Legközelebb az olasz kamarában Boselli miniszterelnök és Sonnino belügyminiszter nyilatkoznak a nemzeti helyzetéről.

A német szociálisták és a kancellár.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól) Berlinből jelentik: A Berliner Tageblatt nincs megelégedve, hogy a szociálisták mai interpellációjára Helfferich fog válaszolni. A lap kijelenti, hogy a kancellár nyilatkozat helyett Helfferichet tudja elő, aki előreláthatólag frázisokkal fog válaszolni.

Egy olasz támadás összeomlása.

Keleti és délkeleti harctér. Budapest, október 4. (Hivatalos.) Változatlan.

Olasz harctér. Budapest, október 4. (Hivatalos.) A Gabriele-szakaszon az esti órákban kezdett olasz támadás összeomlani.

A vezérkar főnöke.

Károlyi a választójogi tervezet ellen.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) A 8 Ujra Ujság írja, hogy a kormányt támogató pártok között tüchetlen kezd lenni a nézeteltérés.

Károlyi arról értesül, hogy a választójogi javaslat egyes részei nem fedik programját. Sajnálatos tapasztalja, hogy Vázsonyi bizonyos mértékben konzervatív irányban visszafejlődött. A Károlyi-párt erősen gondol az új kormányalakításra, amelynek élén Károlyi Mihály gróf állana.

Bezárják a nagyváradai pálinkaméréseket?

As új esztendőig Nagyváradon és Biharban is teljesen kifognak a pálinka készletek. A kormány a szeszre rátette a kezét és úgy látezik, a pálinkára ro. z idők fognak járni.

Több, mint 1000 olyan bihari üsletben, ahol eddig mindig kapható volt a pálinka, januárban, esetleg hamarabb is meg kell szüntetni a pálinkaárusítást.

Amióta a földművelésügyi miniszter érvényes rendelettel lefoglalta az ország összes szesztermelését, a likörgyárosok és pálinkamérők körében nagy mozgolódás keletkezett, mert azóta majdnem lehetetlenné vált a maximális áron felül vásárolt szeszből gyártott likörök és pálinkafajták előállítás.

A mozgolódás nem járt eredménnyel, mert a pénzügyminisztérium — dacára annak, hogy a szesz forgalmát szabályozó rendeletek még nem jelentek meg, már is kijelentette, hogy mindaddig amíg a hadsereg és a közüzemek szesz szükséglete

biztosítva nincsen, a polgári fogyasztás a szeszből semmit sem kaphat.

Ez annyit jelent, hogy január végéig a likörgyárosok és pálinkamérők szeszt nem kaphatnak és fizüket beszűkíteni kénytelenek.

Az állami szialkpolitikának ez az első lépése.

Természetesen a szeszkimérések továbbra is működhetnek Biharban, még pedig úgy, hogy bort fognak árusítani a kifogyott szesz helyett. Bor rengeteg van s ez kevésbé egészségrontó ital, mint a pálinka, még ha mértéktelentül fogyasztják is. A bihari pálinkamérésekben pár nap múlva alig lesz egy pár csepp ital.

Hja, a szesz hektoliterje 2000 korona, egy deci szesz 2 koronába kerül a vevőnek, hát még annak mibe kerül, aki a pálinkamérésben fogyasztani akarja, ha egyáltalában kaphatna.

Glosszák a hétről.

Becsútkák megint egy miniszteri. Isten ments, hogy nálunk: Addig még nem vagyunk, ha ugyan mi tudnánk odéig jutni. Nem épp a becsület miatt, hanem mert mi mi vagyunk. Mert minálunk mindenkéül való a közelet érintetlensége. Sauchomlinov már föl van mentve bokros teendői alól és most lesz alkalma elmélkedni kisa magányában arról, ami Mr. Malynak a fején is bepuskendiásit a gloire t. Hát helyes, ha valaki valamit tett, viselje következményeit — végre is ezt mondják, hogy templom után börtön van a legtöbb a világon. Ugy is van az rendjén.

As ilyen magamfajta jámbor polgár pedig csak elszomordik a dolgok hiábavalóságán és érhatalanságán. Hiszen létében, életében, álmaiban, vágyaiban mindannyiunk — te is, ő is, én is — imádjól vagyunk a tiaste, aranyos, nyugodt fénynek, mely a templomok pompás kupoláiról sugáros felénk, a kavaszok pedig, akiket köszönetünk kell, mégis a dutyi s az akasztófa árnyékában szeretnek hűsölni. Viccnek is rossz, hát még valóságuk milyen keserű.

Milyen jó volt a héten egy napra, egy este, egy percre lemet gyerekek lennünk. Mesét hallgatunk. Nekünk szóló, öregeknek való szép mesét. Mesét, nem a múlt óriásvilágáról, hanem a jövő tündér országáról. Amikor majd a dedusokéink, mint hősi, fölmagasztalt kert képzelek el a mi szegény, nyomorult kis napjainkat és poros történelmi arcképszerzőkben fogják megcsodálni töviskoszorúsított, ráncos portréinkat. A külügyminiszter mesélt a világbékéről. Békeéről, esőorról, szeretetről, boldogságról.

Unokáink majd megkönyvesnek bennünket és megkoszorúszták a biztos alkotások el nem porladó szépségeivel a mi csunya, férges emléktűnk.

Vagy csak én is hervadó rózsakoszorút hoznak majd, mint mi tesszük és annyit szónokolnak, mint mi, hogy méltók lesznek hozzánk, apákhoz? Oh, akkor nagyon nyomorúságos ideált választottak maguknak: könnyel, vérről, szenvedéssel, hűvös öklédés sel teli eszmét s ez öket még szerencsétlenebbekké teszi, mint mi vagyunk.

Tegnap egy fiatal uriaszony (talapos, kicsi retiküllet a kezén) igyekezett a vasút felől a városba. Egyszerre megállott, lehajolt (egészen új cipősrába volt és kék selyemharisnya) felvett a földről valamit, elrejtette a retiküljében és ment tovább. Kíváncsi voltam, vajon elviseli-e a rendőrségre amit talált a utána mentem — becsútkám meg érte. Kicsit gyanakodtam, nem mintha Onagysága idős lett volna, de mert feltűnően nyugodtan viselkedett.

Bement egy könyvesboltba, ott átrásáltam az ajtóra, amíg ki nem jött. Azután egy divatru kereskedésbe, ott is megvártam. Nem sokat értem el, de mégis valamit: O többiben retiküljébe nyúlt és kisanálta illatos kis zsebkezdőjét. Hopp! meg van, így fogok nyomára érni!

Most már követtem utáról utára, boltból-boltba. Elvesztettem egész délutánomat, de vettem három koronáért hideg felvágottat és Pebece fogsépet, amit nem szeretek, mert rossz és nem magyar gyártmány. Bünt követtem el, mert a nagy templomban tíz percig állottam imádság nélkül s egy útletről rohantam távozván — nem fizettem.

De gyanum folyton nőtt; már kétszer

mentünk el a rendőrség épülete előtt: miért nem ment már fel átadni a talált dolgot vagy ha nem akarja, miért sétál állandóan a városába előtt? Végre! Az egyik erkön ott állt az a szegény nyavalyatorós gyermek és alémizsnéért köryörgött. Biztosra vettem, hogy fehér pénz hull a kopott kalapjába — ismerem az embereket. Jól számítottam. O nagysága a megelégedettek nyugodt lelkiismeretével állott meg a koldus előtt és kufatott mezőkővesdi retiküljében. Köselébe félköttem és ökörszemem lehető tágranyításával elkövettem az indieskréclót. Onagysága retiküljében egy kis fehér zsebkezdő (amit ismerik már) négy korona ötvenhat fillér és egy gyönyörű, pompás, öklömnyi — rózsakrumpli volt.

Lemondóan sóhajtottam: Krumploreségben vagyunk!

(oó)

Milyen igazolvánnyal lehet fát szállítani?

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a megy. kir. minisztériumnak 160437—1917. I. B. számú rendelete alapján a fa és faesén szállítása tárgyában a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

Az 5000 kg-ot meghaladó súlyú fa és faesén köldemények szállítására a faértékesítő hivatal az 1917. évi szeptember hó 15. napjától kezdődőleg a jelen rendelet mellékletét képező minták szerint készült következő alakú szállítási igazolványokat fog kiadni:

a) csak katonai szállítmányokhoz használható, veres felírással ellátott szállítási igazolványokat amelyek csak olyan szállítmányokhoz használhatók, amelyeknél úgy feladó, mint címzett gyanút valamely katonai intézmény, vagy pirakészesség szerez.

b) a csak a magyar szent korona országain belül történő szállításokra veres felírással és szentkörös ugyancsak veres színű tűzifa jelzéssel ellátott igazolványokat csak kivül olyan szállítási igazolványokat, melyek e föl a mintáról csak abban különböznek a tűzifa helyett úgy fent, mint a szentkörösben a következő jelzést tartalmaznak:

- gömbölyű fenyőfa,
- gömbölyű lombf,
- fűrészelt vagy faragott fenyőfa,
- dongafa vagy tölgydonga,
- méhasábt,
- ellátózeffa tenninfa kötegelt tűzifa,
- faszén.

A b—j alatt felsorolt igazolványok csak a rajtuk megjelölt favalasatékunk, valamely a magyar szentkorona országainak határain belül eső állomásra leendő leszállításához használhatók.

k) minden veres felírás nélküli igazolványokat, amelyek bármilyen és bárhova irányított szállításkhoz használhatók.

Nagyvárad, 1917. október 4. én.

Rendőrfőkapitányság.

* Jó esztendőből való, tisztességes, feltétlenül megbízható keresztény leány kisgyermek mellé felvétetik Kapucinus-u. 10. szám alatt.

Lorber Bernáth modern gépekkel berendezett
ékszer és aranyáru készítő műterme
f. évi augusztus 1-én Nagy Sándor-u. 2. sz. a. megnyilt.

A köztisztviselők beszerzési csoportja.

Az árucsernok és a huskimérés.

Nagyvárad közlekedési ellátásánál tagadhatatlanul jelentős tényező a közszolgálati alkalmazottak beszerzési csoportja, amelyben a miniszter intenciójához képest összehittették a vármegyei és összes nagyváradon élő állami tisztviselőket és alkalmazottakat. Rendesen, normális viszonyok mellett is derékra van szolgálatra ez a beszerzési csoport a tisztviselők és családtagjaik érdekét, a mostani háború folytán azonban éppenséggel megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a tisztviselőknek, mert néhány ezer ember megélhetését teszi elviselhetőbbé a menti meg őket a kiűzésüktől.

A hasznos és nagyszabású intézmény élén Siket Traján posta távirata főigazgató áll, s az ő vezetés alatt működik a 32 tagból álló igazgató tanács, elnök és ügyvezető igazgató. Mindannyian a megyei és állami hivatalok kiváló, vezető férfiai.

A tulajdonképeni üzleti vezetés, beszerzés és ellenőrzés két részre van osztva: és pedig az árucsernok, melynek ügyelt Makkay Győző főmérnök, mint ügyvezető igazgató, Vörner Kálmán m. árvasszéki elnök, Soós Jenő posta távirata főfelügyelő és Vass János főszámvevő, mint igazgatók intézik és a huskimérés osztály.

A beszerzési csoport áruraktárára a kir. pénzügyigazgatóság épületében, a vámbivatalt egy tágas raktárhelyiségében és az es alatt levő rendkívül alkalmas klasszifikált pincéjében van.

Még minden berendezve éllelmiszerekkel teljesen a nagy raktár, de azért a tagok családjai naponta sok százan szerzik már ott be éllelmiszer szükségletüket. A télre való áruk még ezután érkeznek; jelenleg azonban már igen szép káposzta, reneteg vörös és foghagyma, remek kással szedett különböző fajsalmú, dió, kettőféle tiszta jó ecet stb. kerül kiostásra; míg a pincében káposzta, zöldség, denaturált szesz stb. van elraktározva. Most várják a reneteg burgonyát. Meggyőzte továbbá a miniszter a csoportnak, hogy buzát utal ki a csoport részére s így a saját maga által őrlötött liszttel láthatja majd el a tisztviselők családjait.

As elárúsítás, természetesen csak a tagok részére úgy délelőtt, mint délután történik, teljesen rendszerben. Az elárúsításnál a jegykiadást és a pénzeszelést felváltva a különböző állami hivataloknál alkalmazott tisztviselők végzik nagy buzgalommal. A raktárnoki teendőket pedig Vass János vámbivatalt főnök vállalta el.

Napról napra, sőt naponta többször is megjelenik az áruraktárban Makkay Győző ügyvezető igazgató, aki körültekintéssel és ambicióval dolgozik a siker és tisztviselők részére érdekében.

A másik osztály a huskimérés osztály, amely a posta-távirata posta alagsorában van elhelyezve. Ezen osztály ügyelt Dittor Ede felmérési főnök vezetés alatt dr. Bolkis Győző pt. titkár és Kondor Mihály korábbi állategészségi főfelügyelő intézik, Beszenszky

Ferenc felmérési tisztviselő közreműködésével.

As állatok beszerzését, a levágását és a kimérését a beszerzési csoport szervezésével alkalmazzák: ifj. Rácz János kiváló nagyváradai hentes és mészárosiparos végzi.

Levágásra és kimérésre kerülnek: vágómarhák, borjúk és sertések. As állatokat a nagyváradai állatvásáron, de leginkább a vidéken szerzik be, de már szerveződést kötöttek sertés hizlalásra is, hogy minél jobban elláthassák a tisztviselő családokat a kellő mennyiségű sertéshússal, amelynek beszerzése Nagyváradon mind nehezebbé válik.

Természetesen állandóan sok vásárló jelentkezik a fias és jó húzért, amelynek ára a maximális áron állul van.

Ugy az árucsernoknál, mint a huskimérésnél a legszigorúbb gazdaságszabályt tartják szem előtt, ami egyrésztől biztosítja a csoport fenntartását, másrésztől lehetővé teszi, hogy aránylag olcsó áron jussanak a tisztviselőcsaládok a legszükségesebb éllelmiszerekhez.

Igy lesz áldásos az intézmény a körre is.

A Szigligeti-Társaság új programja.

A közoktatási kormány a népkönyvtárakért.

As a kulturumakát, amit ujjászalkulása óta kezdett, nyári pihenője után fele leendőlével kezd meg most a Szigligeti-Társaság. As idei szezonnra a vezetőségnek megvan programja van, amely alkalmas arra, hogy a közönség elismerését csak fokozza a Társasággal szemben.

As ősz és tél folyamán több felolvasó ülést tart a Szigligeti Társaság, amelyre az irodalom több előkelősége vendége lesz a városába felolvasó asztalának. Megnyitja a szeptember 4 én, az első felolvasó ülésén Schöpfung Aladárnak, a kiváló kritikusanak felolvasása. Sorban követi őt Szép Ernő, majd Kaffka Margit, a méltán nagyasvű írónő felolvasása. A Szigligeti Társaság legjobb tagjai fognak a vendégekkel együtt szerepelni, köztük elsősorban Zilahy Lajos, akinek sokoldalú szép talentuma most tünik fel általánosan versével, elbeszéléseivel és szindarabjaival.

Jelentős eseménye lesz irodalmi életünknek a Patófi Társaság látogatása, élén Herzeg Ferencsel, illusztris előkével, amelyről már híradással voltunk s amely előreláthatóan november hó folyamán fog végbemeni.

A Társaság működésének maradványaitól meg fog jelenni a karácsonyi könyvtáron a Szigligeti Társaság első almanachja, amelynek előkelő irodalmi színterére az irodalmi bizottságnak különös gondja lesz.

— Somló Sándor nagy művét, Szigligeti Ede életrajzát is átveszi a Társaság az író hagyatékából; a rendkívül gondiattal készített munka kiadását azonban egyelőre jobb időre kell hagyni, mert a mai nyomdai viszonyok a hullámos drágaság mellett ez az igen költséges vállalkozást a Társaság anyagi ereje nem enged meg.

Sas Ede, a Szigligeti Társaság elnöke

a téli program ügyében egyebekben a választmányt legközelebb ülésre hívja össze.

A válás és közoktatásügyi miniszterium bizonyosságául annak, hogy a kulturális törekvések iránt nemcsak múltanyúlással viseltetik, a Szigligeti Társaság részére 600 korona államszolgálat engedélyezett, amiről az elnökséget Németi Imre államtitkár azirá értesítette, hogy az összeget első sorban a népkönyvtárakban felmerült hiányok pótlására fordítsa, a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa és a közoktatási kormány eddig is meleg érdeklődéssel, erkölcsi és anyagi támogatással kísérte a Szigligeti Társaság működését, amiről ez az újabb segítség is tanuskodik.

Szüret a kishidjónél

vagy

ahol patakban folyik a must.

Nagy ribilló volt tegnap reggel a Szent László-téri kishidjónél. Volt kacagás, ujjongás, sívítás, oszálkozás és a többi... Csak a mossár du-rogás, röppentyű elkkázása, békák puktanása, muszikkász és stájer-harmónika nyöszörgése hiányzott. Szóval olyan szüretféle volt, háború szüret, s nincs benne semmi tödítés, ha azt mondjuk, hogy a kishidjónél patakban folyt a must és aki szomjas volt, annak csak lekellett havalni és lhatott, amennyi belefért.

Mert a must csakugyan patakban folyt, s körötte szomjas emberek feküdtek végig a földön és itták, szeltek, hőrpintették a szőlő édes levét. Mindenki megelégedett mosollyal tápázkodott fel, csak éppen azok vágtak savanyu arcot az édes italhoz, akik ezt a mulatságot akaratlanul rendezték. Talán 1500 koronába került a Szent László-téri néhány perces népmulatság, mely amit már említették rakéta nélkül, de annál haogorabb jókedő jagyában folyt le.

De ne beszéljünk tovább misztikus szavakkal, hanem mondjuk el úgy a dolgot, a mint megtörtént:

Reggel fél 8 óra lehetett, amikor a Szent László-téri kishidjónél oldalán egy hatalmas hordót akartak beszállítani a Osztály főle tüzlet pincéjébe. A hordó, körülbelül 5 hektóliteres, hogy-hogy nem szállítás közben megpattant, s alsó fénékdöngől szétlullottak. A must, a drága 1500 korona értékű szőlőlé hatalmas lövedék zuhogott ki a szétlullott hordóból és az aszfalt peremén méltóságtelejes lassúsággal hőmpölygött lefelé a lejtőn a karális felé.

A szüretinasok, iskolás gyerekek, piacra igyekvő aszonyművészek, katonák és napasámosok elsősor ámulva néztek a muszipatakra, astán mindegyre élezebben tört elő a torokból a diadalmas kiáltás:

— Must!

Asztán egy pillanatnyi félkészség után valóságos rajvonásban rohanták meg az Eldorádó-patakját és körös körül, amint már fiatalabb lelkük, neki szeltek és itták, itták, ameddig csak lehetett és a must be nem folyt a Körösbe vezető kanyarban. Astán tovább mentek ajhukon a megelégedettség mosollyal a must patakos forrás, sárka habjával.

Aranyviolákat imádkozom.

Most meg fogom ismerni, milyen a modern magyar irodalom, gondoltam magamban tegnap és megvettem a Nyugat legújabb számát.

Egy korona 80 fillér volt az ára. Az újságban, a hol vettem egy libára is alkudostak. Ne tessék azonban félreérteni: a Nyugatot nem libakereskedésben vettem. A libáért 66 koronát kértek, a Nyugatot 1 korona 80 fillért. Az urlasszony tudta, mennyi nyit ér a liba és nem vette meg. Én nem tudtam, megéri-e a Nyugat (a modern irodalom) átkyavivója az 1 K 80 fillért és megvettem. Elvélre ideje, hogy megnézzem, milyen a modern magyar stílus.

A versek iránt érdeklődtem. A lap homlokán ott van a mester neve: Ady Endrész. A Nyugat költőit 6 naveli. Lássuk, hova nevelődik a magyar költészet.

Siettem meg a boltban megérteni, van-e vers a Nyugat legújabb számában is. Meg a főzsidó laposgaltam, a liba nélkül maradt: mind egy másik hölgyel méltatta az esetet.

Három libát akart adni 100 forintért! Nem is hiszt libát, csak afféle könyű ma darakati Szász forintért! Meg adtam volna egyért 26 forintot, de 33 forint — ez mégis rablás!

A prózai hangoktól menekülni akartam. A modern magyar költészet virágaira szomjasom — a akkor nekem a libadrágaságot kell hallanom! Gyereük más felé és élveszük a bűbájot, modern költészetet, a magyar nyugati titánok essenlítését.

Az egyik lapon verseket találtam. Rim, ritmus, meg más afféle ócskaság nélkül, igazi modern verseket. Rájuk lehetett ismereni, mert odanyomtaták mindenkinek fölé külön, hogy „versek”. Aztán szabálytalan sorokba voltak tördelve kétségeltelend versek. Ezt írja Bartalis János az egyik versében:

Miképp imádkozom hezzád, Uram,
hogy meghallgatást nyerjek?

Mindig érttem a fejem, hogy megtaláljak

egy illő imádságot, de nem volt meg az a szerencsém.

Ne itélj el, ha most aranyviolákat imádkozom.

Ma aranyviolákat. Holnap kitépett szivekből

Készített pörköltöt.

Holnapután csak a füstöt, mit kipöfönt

az élet kohója.

S aztán — majd magamat huzom fel egy [fára.

Tyű, a kiskésit neki, es aztán valami! Es aztán modern vers, es aztán nyugatos imádság! Néstem a bűbájot, es aranyviolákat, a pörköltöt, es élet által kipöfönt füstöt es a szerzőt, aki ilyen esőp környezetben felbuzsa magát egy fára — es olyan jóízűt kecskagaz, hogy elfelejtettem saágyankezni. Meri saágyankezniem kellett volna. Es modern vers, es komoly vers, amelyben egyszerű meglatások, esedás átélések, lila hangulatok, irodalmi drágagyöngyök vannak, amia nem nevetni, hanem leestél állal csodálkozni kell, mert a Nyugat címlapjára még nincs kiírva, hogy élőláp.

Azok a parasztszerepek azonban igaza volt. Ha ilyen „verseket” ki lehet nyomatni es 1 K 80 fillért lehet kérni érte förtelent, akkor egy libáért 66 korona — es is van olyan elismerésreméltó háborus termék, mint es a vers.

Ime egy költő, aki előbb pörköltöt imádkozik a szent felbuzsa magát a fára. De nem írja meg, hogy miért csak — azért?

Holnap előlisztek a Borszem Jankó helyett a Nyugatra.

* Színépszíjára készülöket es műkedvelöket tanít I. Gazdy Aranka, a Sziglieti színház tagja. — Ének-mester Várady Aladár karnagy. Jelentkezés Uri utca 32., vagy Uri utca 15. II. 6. délután 3 óráig 5 ig.

Halálos párbaj a réten.

Miből lesz az emberölés?

Egy pofonért halál, a pofon az unoka kapta, a marhalt miatta a nagyapa, aklak kaszája körül véres, izgalmos, halálos párbaj folyt le Vársonkolyos—Tisfalu határában a réten.

Igy került gondatlanságból okozott emberölés vétségével vádolva Széllőcsy Gyula tanácsosa elé (bírák: Satechó Károly es Tótsai Imre dr., jegyző Halmy Gyula dr., ügyész dr. Borsa Alfons gróf, védő Medrigy Gábor dr., sértett képviselője Kise Dósa, tolmács Csarbu János) a két Mészáros testvér, Markovits Ignác es Maros József.

Tavaly, zokkenő nyári napon Maros József kiment a rétre. Vársonkolyos—Tisfalu határában. A gazdái szem rögtön meglátta, hogy Pópa Tógyer unokája, a 14 éves Pópa Domotor tilosban jár a machákkal, a tege-reit eteti.

— Hogy mered a kukoricsba hajtani a machát? Hiáltott a fiura. De nem szabad.

— Mit tördsz te vele, felelt vissza a fiu, nem a tied.

Maros óra botjával rávet a hányaveti fiura a tovább ment.

Mésznap testvérével, Markovits Ignáccal kimentek a machára, es ut szélén azonban ott állt a fia nagyapja: Pópa Tógyer, aki machát vágott. de a következő rasdóba nem fogott, hanem várta őket. Ott volt a bajszerső unokája is, aki rámutatott Mészárosra:

— Es vart meg, es es!

Az öreg Pópa felemelte a kassát a megérdemte:

— Miért vart d meg a fiat?

Maros észrevette az öreg feayegelő magatartását a rázóit:

— Tadd le öreg a kassát!

— Miért tegyem le, nem teszem le, es es enyém, — felelt az öreg.

Markovits Ignác ekkor odugroitt a elkapta a kassát, oldal fordította a a kasára fittott botjával. Erre az öreg Pópa eleresztette a kassát a megkapta a botot. Markovits a kassát, amely késében maradt, félrelökte a elhajította. Most dulakodás támadt, Markovits meglökte az öreget, aki belesett a kaszába, amelyre bentragya mindketten rázuhantak. A kassa mezeárlotte Pópa tüdejét a a kolozsvári klinikán pár nap múlva meg is halt.

Markovits Ignác es Maros József vádoltak tagadlást, hogy meliba lökték volna az öreget.

A tanu jórésze igazolta, hogy Markovits az öreg Pópa vállán lerő kassát a dulakodást megelőzőben huzta ráncigálta a a kasra es a könyű ingon át az öreg tüdejébe ment. Dulakodás nem volt.

Egy tanu, aki jelen volt az esztél, Tus Lőrinc nem jelent meg, kihallgatása céljából október 30 ra elnapolták a tárgyalást.

* Most az ideje a szörmök festésének, csapkefüggönyök tisztításának, mint a utáni festés, férfi- es női ruhák tisztítása, gyászszereiben ruhák elsőrendű kivitelben festetnek Haltenberger Vilmos kézműves es vegytisztító gyárában Nagyváradon.

..HIREK

Nagygyűlés

a katolikus autonómiáért.

A katolikus Magyarország egyik legégetőbb kérdése ma kétségeltelendül az autonómia ügye, amelynek sürgős megoldása érdekében az egész keresztény Magyarország az ország minden katolikus szervezete, az összes katolikusok megmozdultak.

A nagyváradai katolikus egyesületek az ügyben ma délután 5 órakor tartanak együttes nagygyűlést. A nagyfontosságú gyűlés a Katolikus Kőr Szent-László termében lesz a egyetlen tárgya az országos katolikus autonómia ügye.

A gyűlésre Nagyvárad minden katolikus hivatalos, külön meghívó nélkül is.

A nagygyűlésen dr. Karácsonyi János meggyitő beszédet mond, dr. Hoványi Gyula a kath. autonómia jelentőségét fejtegeti, dr. Buday Gyula az autonómia viszonyáról fog beszélni este álnakhoz, dr. Krüger Aladár pedig az autonómia es a társadalom kapcsolatairól szól.

A gyűlés végén aláírási íreken fogja Nagyvárad katolikus polgársága felhívni a kormányt, hogy az autonómiáról szóló javaslatot sürgősen terjessze be, dr. Hoványi Gáspárt, a város képviselőjét pedig felkéri a javaslat sürgőltésére es támogatására.

* Vasárnap a templomokban.

Holnap, vasárnap a székesegyházban es a plebánia templomokban az isteni tiszteletok a következő sorrendben tartatnak: A székesegyházban reggel 7 órakor szentbeszéd es szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise, délelőtt negyed 12 órakor csendesmise; délután 3 órakor vecsernye, — a várad-olaszi plebánia templomban: reggel 7 órakor, 8 órakor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise es szentbeszéd, délelőtt fél 12 órakor szentmise; délután 3 órakor litánia, este fél 7 órakor szentbeszéd es háborus ájtatosság; — a Szent László templomban: reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 9 órakor szentbeszéd es ünnepi szentmise; 11 órakor szentmise; — délután 3 órakor litánia, este 6 órakor háborus ájtatosság; — a várad-velencei plebánia templomban: reggel 7 órakor szentmise, reggel 9 órakor ünnepi szentmise es szentbeszéd; este 6 órakor prédikáció es háborus ájtatosság. — A kapucinus atyák templomában: reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 10 órakor érekesmise, délután 4 órakor litánia es szentbeszéd.

* Rádi Odön emléke a Patófi

Társaságban Rádi Odön, a Sziglieti Társaság megemlékü elnöke, tulválvón a Patófi Társaságnak is egyik legrégibb tagja volt. A Társaság most megillető módon lerója kegyeletét elhunyt jeles tagtársával szemben. Dr. Lázár Béla, a kiváló esztétikus ugyanis a Patófi Társaság egyik legközelebbi ülése felolvasást fog tartani Rádi Odönról, méltatva az ő érdekes írói egyéniségét, amely az utókor elismerését is megérdemli.

* Minősítés. Elnök (a károsulthoz): A vádolt eladta a pertékát a a pénzt elköltötte, tehát sikkasztott?

Károsult: Nem volt az kérom sikkasztás, csak csalás.

A pápa folytatja akcióját.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A központiak választmányának, amelyet a pápa továbbított az antant-hoz, megérkezett Párisba.

Azt hiszik, hogy a pápa folytatni fogja akcióját.

Az orosz vasutasok sztrájkba lépnek.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: az orosz vasutasok forradalmi bizottsága kimondta, hogy a kormányának a fizetések emelése körül való késedelmeskedése miatt október 7-én éjjelkor az orosz vasutasok sztrájkba lépnek és a katonai szállításokon kívül az egész forgalmat beszüntetik.

Zavaros helyzet Oroszországban.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A francia lapok az oroszországi helyzetet sötét színekkel ecsetelik. Az állam bomlási processzusa gyorsan halad előre. Az egyetlen orosz szénbánya termelőképesége a legnagyobb fokban lesüllyedt.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Koalíciós kabinetalakításra a kormány alig gondolhat. A moszkvai ipari képviselők az előzetes parlament megalakítását nem helyeslik. Kijelentették, hogy az akadályozná az erős kormány megalakítását.

A polgári pártok csak úgy lépnének be, ha az előzetes parlament erkölesileg és nem jogilag vonná felelősségre a kormányt.

Az antant puhatalózik az orosz kormánnyal.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Times jelenti Odessából:

Az antant kormányok erőlyes lépéseket tettek még egyszer az orosz kormánnyal, hogy a pétervári forradalmi bizottságnak mi a szándéka s kijelentést ürgetnek az irányban, hogy az orosz kormány a jövőben miként viselkedik a szövetségesekkel szemben.

A szövetségesek kijelentik, hogy továbbra is támogatni hajlandók az orosz hadsereget, ha az oroszok szövetségeseikkel teljes egyetértésben fognak fellépni.

* Polgári kötelesség feljeleníteni a fémtitkolókat! Hogy budapestünk képes volt Magyarország földjét az ellenség től megvédeni, hogy az ellenség jármának visszaes helyett a háborús viszonyok hoz képest nyugalmas polgári életet élhünk, azt nem kis mértékben előmozdította az, hogy az állam polgárságának a rendkívüli idők követelményeit felfogni tudó és zellenabb része a szükséges fémennyiséget beszoigáltatta a hadsereg számára. Minthogy azonban a béke kiküzdése végeti hadseregünknek ma még fokozott mértben van szükség a löveggyártáshoz fémennyiségre, mint a háboru első éveiben s minthogy Nagyváradon is igen sokan vannak még, akik előggé meg nem bályegesható kisványas önzésből vagy lelkiismeretlen kőnyösségből nem szolgáltatták be beszoigáltatandó fémtárgyakat: felhívja Nagyvárad város fémtárvédelmi bizottsága a város mindazon polgárait, akik fémtitkolásról tudomásul bírnak, hogy tartásuk polgári kötelességüknek az eltitkolók neveit és az eltitkoló fémennyiséget a Fém-tárvédelmi bizottságnál (Fekete Sas passzsa 42. sz. helyiség) szóval vagy írásban, esetleg egyszerű levelezőlap útján bejelenteni. — Nagyvárad, 1917 október 5 én. Dr Dajka Endre, fémtárvédelmi bizottsági elnök.

* Gyermekek anyák életmiser pöttéka. Az Országos Köndelmezési Hivatal 80568—1917—1. sz. rendelete szerint az áldott állapotban levő, továbbá betegségét felvő és szoptató nők részére mindenmü hatóság rendelkezés alá tartozó illetve hatósági elosztás tárgyát képező életmiserektől a rendszer fejedelmek szerint járó mennyiségen felül még 20 százalék többlet szolgálatandó ki. Az életmiser többletben való jogosultság a terhesség hatodik hónapjával kezdődik és a lebetegedés-től számított második hónap, illetve a szoptató nőknél a tizenegyedik hónap végével szűnik meg. E rendelkezésnek megfelelőleg a többlet jogorvultk részére pótljegyeket készítetttem, s azok érvénybelyésének időpontját folyó hó 8-tól kezdődőleg állapítom meg. A pótljegyeket folyó hó 8-tól kezdődőleg az életmiseri ügyosztály földesiméi helyiségében fogják kiszolgáltatni. A kedvezményre igényt tartók és pedig az áldott állapotban levő nők a terhesség hatodik hónapjának előérését, szoptató nők oecsemő tényleges táplálását orvosi bizonyítvánnyal, nem szoptató anyák pedig a oecsemő korát az anyakönyvi hivatal által kiállított születési bizonyítvánnyal tartoznak igazolni. A jelentkezők listakönyvetket is tartoznak ma-

gnkkal hozni. Nagyvárad, 1917 október hó 6-án. Lukács Udön polgármesterhelyettes.

* Be kell jelenteni a boroshordókat. A hivatalos lap közli a miniszterium rendelkezését, amely szerint akik bor és szesz ellátására alkalmas fahordót készítettek vagy ezután készítenek, valamint azok akik ilyen hordók eladásával illetékesülleg vagy alkalmilag foglalkoznak, készleiket bejelenteni tartoznak a földművelésügyi miniszternek és a törvényhatóság első tisztviselőjének.

* A két féle mérték. Az életmiser jegyek kiállítását tudvalevőleg a tanácsok és városi alkalmazottak végzik, még pedig előre megállapított óradíj mellett. Mivel azonban a munkálatok előkészületek, egy városi alkalmazottnak kevesebb díjat fizettek, mint meg volt állapítva. Nem tudjuk, minek a kérdésmagyazásából történt ez az intézkedés, de érthetően és értelmesnek, akik szabadidejüket feláldozták, hogy a nagy munkát elvégezzék. Ezért jogos az illető városi alkalmazottak panasza és elgondoltsága, mert munkájuk értékének lebecsülését és anyagi megrövidülését látják ezzel az eljárással. Ajánljuk a mindenképp igazságos felelősök figyelmébe.

* Négy hivatali lát el egy orvos. A háboru nemcsak bomlasztó, hanem tömörítő hatással van a foglalkozási ágakra. Van rá példa, az az Andó Ferenc városi tejmesteré, hogy két ufasaba telt kecskes és egy bevonult alkalmazottja helyett maga jár a tejtartással mellett s osztja a tejet, ezután végzi kötelezettségét — A közgazdaságtudományi szobában peratán ecsetelte a háboru. Aitmann Jakob dr, a nagyváradai betegmegelőző pénztár igazgató főorvosa a saját hivatalán kívül a következő hivatalos megbízásokat kapta: helyettesíti a körbetérítési és az ugrai körorvosokat, ellátja a központi járás orvosi teendőit s nemrég helyettesítette a váradonélvő körorvost is. Két kör-, egy járárorvosi és a saját teendői. Éppen elég.

* Felémelték az ürszéktakarítási díjakat. Tudomásra hoztuk a városi közigazgatás, hogy folyó évi szeptember hó 14-étől a háboru tartama, de legkésőbb 1918. évi október hó elejéig tartandó időtartamra a város törvényhatósági bizottságának 276—12987—1917. egy. számú végbelyrosatával az ünnekesállítási díjak akként állapították meg, hogy egy hl. ürszék kihordásáért: 1 K 20 fillér, ahol pedig behajtandó nem lehet s az ürszéköt vedével kell kihordani behajtandóként 1 K 50 fillér számlaható fel. E díjakban az emelésügdőrel ószas fűgő ostonnak és ehhez tartozó részek tisztítás is belefoglaltat. Nagyvárad, 1917 október 1. R. dörkapiányi hivatal.

* Az elesett hőők arcképei. A „Katona Ottó” igazgató tanácsa azon keryeletes eszerűt vette fel, hogy a háboru ban elesett hőők fényképét összegyűjti és egyelőre a Katona Ottóban helyez el, példaadás végett, majd pedig a hadimuseumnak lesznek átadás. Felkérte azok eszert a hozzátartozók, akiknek hős véreik fényképe birtokukban van, hogy a fenti célból a fényképeket a köskörhástan levő Vörös Kereszt irodában sziveskedjenek leadni.

* Kiket izgat a hadikává? A. Tudod e, kiket izgat a hadikává? B. Nem tudom, valószínűleg senkit. A. De igen! A szállítót, de csak a kávé szövetelőig.

Sertészeket vásárolt a város.

A zair és hu-hány már erősen érezhető Nagyváradon. Zárt csak a városi üzletekben lehet kapni, de mióta csak hetenkint és személyenkint 5 dekára szorították le a zsir adagot, vaj pedig nincs, a közönség nagyon meg van akadva, mert heti 5 deka zsirral nem tudja háztartását a legszükségesebben sem ellátni. Lukács Odón főjegyző és az élmezőnyű ügyosztály vezetői erősen buzgókodnak, hogy sertészeket szerezhessenek be, de hiott sertés igen kevés van, sovány sertéssel pedig nem sokra mennek. Legutóbb Lótán sikerült 30 darab sertést beszerezni, tegnap pedig Schwarz Gynla bírtokossal kötötte meg a szerződést Lukács Odón főjegyző 30 darab kövér sertésre. Ezeket rövid időn belül Nagyváradra szállítják, de mi az a 100,000 lakossal bíró városnak.

Felhívás az italmérőkhöz.

Felkértem az összes szesz és pálinka nagy kereskedőket, kiskereskedőket, továbbá a korlátolt és korlátlan italmérők tulajdonosait, (korcsmárosokat), miszerint a városi hatósági központi szeszfőzde termékeinek szétosztása tekintetében megállapítandó elveknak megbeszélése céljából **1. hó 7. é. n. vasárnap délelőtt 9 órakor a városháza bizottsági termében I. emelet tartandó értekezleten** saját jól felfogott érdekekben is ökveteléről megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1917 október 4. Nagyvárad város hatósági központi szeszfőzdeje Jurioskay Barna pénz és adóügyi tanácsos.

Távolsági szerelem: 40 korona.

Erzsóék asszony egyik bihari faluban telepedett le, melyben járt, sokat költött a Isteni Erzsóknak neveztek. Jövendőmondás, kártyavetés volt a mestersége, sok pénzt hoztak hozzá a hisztionysk. Azt művelte, hogy harctéren levők hosszatarisóinak hó kusz-pókusz mellett megmondja, mikor jön haza a vitéz ur. Leföldötték. A bűnfelek közt rákadtak egy vialag papírvonalas üzleti könyvre, amelyben árjegyzék volt. É: pedig: H lybali egy szerelem 20 K. Tolvajtság közeadás: 30 K. Vidéki távolsági szerelem: 40 K. Nehézség okozói: 50 K. Rontás (gyermek, nő, férfi) 100 K. Akasztási: 150 K. Gonosz kiűzés: 100 K. Hamis eskü törvény által: 100 K. Hadifogságból hír: 75 K. Harctérről hír: 50 K. Belső, külső hájog: 60 K. Ráolvasás: 30 K.

Erzsókat, polgári nevén ösvagy Murvai Jánosné, letartóztatták.

A fakészletek bejelentése.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala értesíti az érdekelt fakereskedőket hogy a bejelentéshez szükséges nyomtatványok megérkeztek s azok a rendőrkapitányi hivatal I. emelet 18. számú szobájában a hivatalos órák alatt átvahatók. Nagyvárad, 1917 okt. 4. é. n. Rendőrkapitányi írás.

Eladó ház és cséplőgép. Váradszöllősen Nagy uca 17. szám alatt egy ház nagy kerttel és egy cséplőgép garnitúra 8-as szonnal eladó

Intelligens tanulólány varráshoz és kézimunkához fizetéssel felvétetik. Haltenberger-gyár.

Gépirónót keresek ügyvédi írodámba. Dr. Kaszian Kálmán.

Egy harmadik polgári osztályú kisleányom mellé keresek viléhrs okleveles tanítónót Címem megtudható a kiadóhivatalban.

Egy magános idősebb uriaszony kisebb család, vagy idősebb uriember házvezetésére ajánlkozók. Helyben, esetleg vidékre is. Cím a kiadóhivatalban.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni

Rákóczi-ut(Korona gyógyszertár mellett)
Leibchenek félárban.
:: Telefonszám 827. ::

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután: **Ónassága kalapja.**
Vasárnap este: **Csárdás királyné.**
Hétfőn: **Három a kislány** (Kovács Margittal).
Kedden: **Vengerkák.**
Szerdán: **Ó, Török!**...
Csütörtökön: **Márványmenyasszony.** (Bemutató előadás).
Pénteken: **Márványmenyasszony.**
Szombaton délután: **Táncosd.**
Szombaton este: **Márványmenyasszony.**
Vasárnap délután: **Rip van Winkle.**
Vasárnap este: **Márványmenyasszony.**

Bánkban.

Tegnap este a színház, október 6-ika alkalmából ünnepi előadást tartott, a Bánkban t. Kalcsa örökösök tragédiáját játszótták táblán ház előtt.

Az előadás erősséggel voltak: Garay Aranka, Gertrud meggyesmilyenitője, akiknek tökéletes alakításáról már tavaly is megemlékeztünk, Bihari Akos erőteljes Bánkban, nemkülönben Tóth Elek Patar szerepében. Hersey Mariéka, Tompa, Stoll, Bihari Sándor megfelelőek voltak, s a többiek is általában megállították helyüket.

A márványmenyasszony.

— A csütörtöki bemutató. —

Zene, szöveg és tans: a slázer-operettek sikerének s hármass biztosítéka tán még sohasem ölelkezett oly szorosban, mint a Márványmenyasszonyban.

A hármass garancián kívül van azonban még valami a magyar színházban, ami előre safoit házakat jelent országzsaró és az az, ha Budapeston Fedák Sári egy szerepet ambicionál megadni. Az ilyen szerep legyen a talpán és a Márványmenyasszonyról tudva van, hogy azt a szerepet valószággal léz sa tanulta, próbálta a pestiek körülrájongott Zsuzsája.

Nálunk Nagyváradon, s hét csütörtökön kerül bemutatásra a bijos zenéjű, vidám szövegű, remek kiállítású operetta, amelynek sikerét biztosítandó, az egész énekess együttes sorompóba lép, élén Vigh Mancóca, aki a Márványmenyasszonyt fogja játszani.

Természetes, hogy a publikum, amely már ismeri annak a pompás operettnek a budapesti sikerét, a legelőszőbb érdeklődéssel tekint a csütörtöki bemutató előadás elé.

Ónassága kalapja Ujhelyi Nándor kitűnő sikerrel bemutatott vizjátéka az Ónassága kalapja legelőszőbb vasárnap délután kerül színre. A pompás darabban Tóth Elek, Bihari Akos, Polgar Mariéka, Hersey Mariéka, Papayás, Váradi, Iványi és Stoll jutnak igen jó szerepekhez.

A csárdás királyné. Ma este a Csárdás királyné kerül színre. A címszerepet Sz. Zsigmondy Anna játssza, a többi szerepben Vigh M. c. Pápalás, Bihari Sándor, Tompa Béla, Szigethy Jenő, Szabó Gyula és Stoll Béla lépnek fel.

Három a kislány — **Kovács Margittal.** Azok után a számottevő és ériékes sikereit után, amelyeket Kovács Margit a társulat kiváló énekművésze Nagyváradon má: aratott. Kovács Margit, hétfőn este egy újabb biztos siker elé tekint. Ezen az estén, a csak most jubillált **Három a kislány** kerül színre és ennek az előadásnak a keretében Médi szerepét Kovács Margit fogja játszani. Schubart szerepét és estén Bihari Sándor énekl.

Vengerkák. Kedden este Pásztor Arpád és Góth Sándor kitűnő drámája, a **Vengerkák** kerül színre. A fő női szerepet Hersey Mariéka játssza, a herceget pedig Váradi Lajos.

URANIA MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Vasárnap, hétfő
A vesztett boldogság
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

APOLLÓ MOZGÓ-SZÍNHÁZ

Vasárnap, hétfő
A tatárjárás
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

Legujabb táviratok.

Interpelláció Czernin beszéde miatt.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A konzervatív képviselők egy csoportja elítéli a Norddeutsche Allgemeine Zeitung ama cikkét, amely helyeselte Czernin beszédét. A csoport emiatt interpellál a birodalmi gyűlésen.

Az entente új nagy offenzívája.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Zürichből táviratozzák: A Corriere della Sera bejelenti, hogy a flandriai harc előfutárja az entente hatalmas offenzívájának.

Újabb 17000 tonna.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Buvárhajóik az Anglia körül zárt területen ismét 17000 tonna hajóüri súlyszettek el, köztük 3 felfegyverzett gőzöst.

Éhínség Oroszországban.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratozzák: A Daily News pétervári tudósítója reménytelennek tartja Oroszország helyzetét. Az országban nemsokára nem Kerenszki vagy Kornilov hanem az éhség lesz az ur. A másik súlyos veszedelem a pénzügyi helyzet. A papirpénz oly drúlt tömegben nyomják, hogy már huján vannak a papirnak.

**VIGADO
mozgó-
színház**

Vasárnap, hétfő
Vita a nevelésben

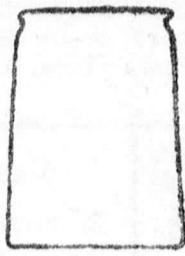
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTER.

HETI ÁRJEGYZÉK

II.
1/6

VI.
1

**Befőttes. Uborkásüveg.
Befőzéshez hólyagpapír.
Porcellán edények**

Iszallított olcsó árakban.

Porcellán mozsár, ütővel	6-
Mély és lapos tányér finom porcellán	70
Csemegés kis	40
Tésztástál 6 személyre	8-
Sülttál 6 személyre	8-
Főzelékestál 6 személyre	8-
Salátástál 6 személyre	8-
Levesfazék 6 személyre	4-
Mártásos csésze 6 szem.	1-
Sótartó fogvájós 6 szem.	120
Vizes kancsó 6 személyre	8-
Vizeskészlet színes finom festéssel	4-
Boroskészlet színes	4-
Söröskészlet színes	4-
Liköröskészlet színes	4-
Befőtteskészlet kristály fehér	4-
Majolika cukortartó diszes	4-
Majolika vizeskancsó színes	4-
Feketés gyermek készlet	8-
Kávés gyermek készlet	8-
Majolika állvány színes	6-
Teáskészlet színes aranyozással	10-
Kávészakészlet színes aranyozással	10-
Feketés készlet színes aranyozással	12-
Mosdókészlet színes roccoco	12-
Majolika fali sótartó színes	8-
Majolika fűszertartó nagy	3-
Majolika fűszertartó kicsi	1-
Porcellán fehér teáskanna	2-
Porcellán fehér kávéskanna	2-
Porcellán fehér teáscsésze	80
Porcellán fehér kávés csésze	80
Porcellán fehér gyümölcstányér	80
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	50-

**Konyha berendezési főzőedények. Evőeszközök. Lámpa-
árak. Tükrök. Képkerekezés.**

**Áraink viszonteladóknak is
érvényesek.**

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán lámpa és táblaüveg
nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-ut. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR**
Feladat szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Földbirtok-eladás.

A debreczeni református egyház a tulajdonát képező magyarhomorogi határban, Nagynyésza pusztán Bihar megyében, a furtai határ mellett levő Eröss Andor-féle 90 kath. hold földjének eladását 1918. évi okt. 1-én való birtok átadás mellett elhatározta és a birtok vételére zárt ajánlatokat kér.

Ajánlattevő köteles ajánlatával együtt 10000 kor., azaz tízezer korona bánatpénzt a református egyház pénztáránál letenni, készpénzben, óvadékképes értékpapírban, vagy jó takarékpénztári betéti könyvben.

Ajánlattevő visszalépés esetén bánatpénzét elveszti s az a debreczeni református egyház tulajdonává lesz.

A kiszabandó kincstári illetéket, szerződés és tulajdonjog bekebelezési költséget s 1918 okt. hó 1-től járó adókat és közterheket vevő köteles fizetni.

A beadott ajánlat s ez alapon megkötendő szerződés ajánlattevőre kötelező, az egyházra azonban csak a felsőbb egyházi hatóság jóváhagyása után.

Az ajánlatok beadhatók f. évi nov. 1-ig, a debreczeni református egyház gazdasági bizottságához, Debreczen, Egyháztér 17. szám alatt.

Debreczen, 1917. szeptember 30.

A gazdasági bizottság megbízásából:

Csáky Béla

gazdasági gondnok.

Biharvármegye alispánjától.

17970—1917.

Pályázati hirdetmény.

A biharvármegyei közkórháznál elhalálozás következtében megüresedett közkórházi algondnoki állásra 2000 kettőezer korona kezdőfizetés, természetbeni lakás, fűtés és világítás élvezete mellett ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám 1917. évi november hó 15-ig annyi-
val inkább nyújtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1917 október 4.

Fráter Barnabás
alispán.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

keimefestő, vagy tisztító és gumósógyárakban
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi fizlet 14—82.

Vas és rézágak

afrik és lőszörmatracok, amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtos
ágyak eredeti gyári árakon
kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

**Gazdasági és Iparbank
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitolt váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra, kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Erzsébetligeten lévő 4 új földszintes házban egy és kétszobás lakások azonnal és nov. 1-re.

kiadó.

Értekezni lehet a 3-ik épületben lakó házmesternél, vagy INCZE irodában Bémer-tér 3. sz. alatt.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.

Telephon 92. sz.

Szélőtől, hidegtől

kifujt

vörös arcra és kézre

továbbá szepítő, mitteszer és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségre és hatásaira nézve felülmúlja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsiros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gyaputra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerék kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben.

Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi
kitűnő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta friss vaj, remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

**Vizvezeték-utcán szép kilátással
egy családnak való ház eladó.**

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

**Olcsó és
szép sir-
keresztek**

cementalappal
fejfák, sirtáb-
lák domborura
préselt betük-
kel kaphatók

**Maár Lajos
és Testvére**

lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Eladó

kedvező fizetési feltételek mellett a Várkapu-utca 4. és 6. számú, a Szent János-utca 30. számú, a Széles-utca 1. számú, mely közvetlen a 3. vashíd szomszédságában van, valamint a Vizvezeték-utca 54. számú ház. Értekezhetni lehet a Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibanknál Rimszóczy-utca 6. sz. alatt.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

A telep telefonja 614.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádigos, vízvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca. Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, korék-párok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtnak.

Betűszedő tanulónak fiu és berakó tanulónak leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZEVTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvényőke **1000,000 korona.**

Elfogad takarékbetétet könyvecskékre és folyószámlára s azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonöket törlesztésekre. Előleget ad érték-papirokra.

Beraktározás!

Áruk, élelmiszerek, termények stb. rövidebb hosszabb távra való beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros és száraz pincék, istállók, kocsisznek is állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk. Kézeltbbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa Részvénytársaság beraktározási osztálya.

Iroda: Sze-passege, 24. számú lépcső.

!! Telefon 14-00. !!

18840-1917. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Pénzügyminisztérium 65450-1917. szám alatt a szőlőbővevények néve a következő rendelkezés ket adta ki:

A m. kir. pénzügyminisztérium a f. évi szeptember hó 15-én kelt 121980-1917. sz. rendelkezése értelmében a központi szeszifőződékhöz tartozó szőlőbővevények területeinek a központi szeszifőződébe becsatlított és szeszifőződére alkalmas szőlőtörkélyt az 1917-1918. termelési időszakban az alábbiak szerint tartoznak átvenni:

1. Peréeres vagy romlott törkélyt a központi szeszifőződé vállalkozója nem köteles átvenni.

2. Ugyan esetekben, amiképen a termelő a szőlő szarát (szarját) a boglyóktól külön választja, a központi szeszifőződé vállalkozója a boglyóktól nyert törkélyrel együtt a szőlő szarát (szarját) is és pedig ugyanazon áron köteles átvenni. Ezenben egyidejűl a szőlő szarát (szarját) a boglyóktól nyert törkély nélkül nem tartoznak átvenni.

3. A központi szeszifőződé vállalkozója a friss legyi szőlőtörkélyt métermázsánként 14 (tizennegy) kor., a betaposott (kierjed) legyi szőlőtörkélyt métermázsánként 16 (tizenhat) kor., a friss székvesű (szőlő) vagy homokosajjú szőlőtörkélyt métermázsánként 12 (tizenkét) kor., a betaposott (kierjed), székvesű (szőlő) vagy homokosajjú szőlőtörkélyt métermázsánként 14 (tizennegy) kor., a hibásított (törkölyben készítésre használt), székvesű (szőlő) vagy homokosajjú szőlőtörkélyt métermázsánként 3 (három) kor. áron köteles átvenni.

Megjegyzendő, hogy a borbanállításnak és hamisítás borforgalmi szabályainak megsértéséről az 1908. évi XLVII. t. cikk 32. §-a értelmében törkölyben készítés csak akkor megengedhető, amikor 4 határozott mértékű nagyobb szőlőkészítés és hogy az ideért. t. c. 33. §-a szerint az a termelő, aki törkölyben akar készíteni, köteles ezen szabályokat legkésőbb 48 órával előbb az illető község előjáróságának bejelenteni. Ezzel fogva a központi szeszifőződé vállalkozói, amennyiben egyelőre van arra, hogy a termelők szőlőtörkélyüket az ideért. rendelkezések értelmében használták törkölyben készítésre, a hibásított eljárás megállítását végül fordítsanak a rendőri kintető bíraskodást gyújtó és az ideért. t. cikk 55. §-ában felsorolt hatóságokhoz.

4. Az olyan betaposott szőlőtörkély után, a melyet a központi szeszifőződé vállalkozója legkésőbb 1917. november 30-ig át nem vett, minden megkeresett hónapra métermázsánként 50 fillér órási és gondoskodási díjat tartozik a termelőnek fizetni. A betaposott szőlőtörkélyt legkésőbb 1918. május 1-ig a központi szeszifőződé vállalkozójának át kell venni.

Önként írtatik az, hogy a fent megállapított árak megterjedtek a beváltó állományokban, vagy esetleg az egyes községekben átvett szőlőtörkély után is.

Ezen rendelkezéseket azonnal a felhívásunkkal közlöm az szőlőtermelőkkel és birtokosokkal, hogy a szőlőtörkélyek és pedig a friss és használatos szőlőtörkélyek beváltásáról már most saját érdekében szívesen is inkább gondoskodjanak, mert ellenkező esetben a rendelkezésben ideért. törvényes intézkedéseket volnaik kénytelen fogadtatni.

Egyidejűleg közlöm, hogy az ellenőrzési Mártus János helyi községi bíró birtalmam mag, aki a szükséges ellenőrzési lépéseket saját hatáskörében fogja megtenni. Nagyvárad, 1917. évi szept. hó 30-án.

Juricskay,

penz- és adóügyi tanácsos.

ESZAK LIDIA

Elsőrendű festészet

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1. Park-színház épületében.

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyidejűl főbarátnője. Tiszteletokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

kapható

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nél

Kolozsvári-utca 62.

Nagyteleky és Arany János-u. sarkán lévő házban egy szobás konyhából álló lakás a souterrainban november 1-re

kiadó.

Értekezni lehet INCZE irodában.

Hordók

különböző nagyságban

eladó.

Moskovits Mór és Fia r.-t.-nél

Kolozsvári-utca.